

II. PRACE STOWARZYSZENIA.

Posiedzenia Rady Zarządzającej.

W roku 1930 Rada Zarządzająca Stowarzyszenia odbyła 5 posiedzeń; ustalono na nich:

Statut Stowarzyszenia (załącznik 1);
Skład osobowy organów Stowarzyszenia;
Przejęcie Biura Projektów Z. U. S.;
Budżet Stowarzyszenia na r. 1930;
Program budów Z. U. S. I serji na okres budowy 1930/31;
Regulamin dla organów Zakładów w zakresie prowadzenia budów;
Przepisy o powierzaniu robót;
Warunki ogólne wykonywania robót;
Program budów Z. U. S. II serji na okres budowy 1931/32;
Budżet Stowarzyszenia na r. 1931.

W roku 1931 Rada Zarządzająca odbyła 4 posiedzenia; przyjęto na nich:

Sprawozdanie z działalności Stowarzyszenia w 1930 r.;
Ostateczne brzmienie: „Regulaminu dla organów Zakładów w zakresie prowadzenia budów” (zał. 2);
„Przepisów o powierzaniu robót” (załącznik 3);
„Warunków ogólnych wykonywania robót przy budowie domów mieszkalnych, wznoszonych przez Z. U. S.” (załącznik 4);
Zasady wynajmu mieszkań w domach Z. U. S.;
Program budów Z. U. S. III serji na r. 1932/33;
Budżet Stowarzyszenia na r. 1932.

Wreszcie Rada rozpatrywała w r. 1930 i 1931, zarówno przez Komisję specjalną, jak i na posiedzeniach swych sprawę reorganizacji Stowarzyszenia, dla udoskonalenia form oraz utrwalenia pracy dotyczącej budownictwa mieszkaniowego Z. U. S. W końcu r. 1931 Rada doszła do wniosku, że ze względu na płynność stosunków obecnych na razie nie jest wskazaniem wprowadzanie zasadniczych zmian form organizacyjnych, natomiast należy opracować wnioski, któreby doprowadziły:

- a) do uproszczenia postępowania przy prowadzeniu akcji;
- b) do odciążenia władz Zakładów od czynności niezwiązanych bezpośrednio z zadaniami ubezpieczeniowymi;
- c) do możliwości łączenia malejących funduszy poszczególnych Zakładów, które na akcję budowlaną przeznaczone być mogą;
- d) do określenia roli Stowarzyszenia przy eksploatacji domów w celu uniknięcia ryzyka wynikającego z trudności wynajmowania mieszkań w niektórych domach i miejscowościach i osiągnięcia z czynszów właściwych dochodów.

W 1932 r. odbyły się 3 posiedzenia Rady Zarządzającej; przyjęto na nich:

Sprawozdanie z działalności Stowarzyszenia w r. 1931;
Wskazania dla Zakładów o zestawianiu budżetów budowlano-inwestycyjnych;
Zasady wynajmu mieszkań w formie ostatecznej (zał. 6), oraz poddano rewizji podstawy kalkulacji czynszów.

Wreszcie w dn. 17.X.1932 r. ze względu na to, „że środki finansowe nie pozwalają na kontynuowanie w najbliższym okresie akcji budowlanej w szerszych rozmiarach”, Rada Zarządzająca postanowiła przystąpić do likwidacji Stowarzyszenia. Przyjęty tryb postępowania

likwidacyjnego ustala jego rozpoczęcie z dn. 1.I.1933 r., a zakończenie z dn. 31.III.1934 r., z chwilą zakończenia rozrachunków z budów III serji; jednocześnie uchwalono budżet Komisji Likwidacyjnej Stowarzyszenia.

Na członków Komisji Likwidacyjnej wybrano pp.: G. Simona, J. Dreckiego, B. Nakonickoffa, a na zastępców pp.: dr. T. Garbusińskiego, M. Jastrzębowskiego, A. Korskiego.

P. dyr. J. Drecki wyboru nie przyjął, na jego miejsce zatem do Komisji wszedł p. dr. T. Garbusiński.

Na likwidatora powołany został przez Komisję inż. M. Ponikiewski.

W r. 1933 odbyło się jedno tylko posiedzenie Rady, poświęcone przyjęciu sprawozdania z działalności Stowarzyszenia za r. 1932.

Badanie działalności Stowarzyszenia przez Komisję Rewizyjną.

Komisja Rewizyjna pełniła czynności w składzie pp.: M. Jastrzębowskiego, T. Kowalczyka i B. Wybieralskiego, a jako zastępców pp.: J. Pietrzaka i T. Sośniaka. W r. 1931 na miejsce p. M. Jastrzębowskiego powołany został p. J. Pietrzak.

Komisja corocznie poddawała badaniom działalność Stowarzyszenia i na dorocznych Walnych Zgromadzeniach przedkładała swe wnioski, na których podstawie Rada Zarządzająca przyjmowała sprawozdania roczne Stowarzyszenia.

Działalność Prezydium Rady.

Prezydium Rady odbyło w r. 1930 — 45 posiedzeń, a w r. 1931 — 43 posiedzenia, w r. 1932 — 26 posiedzeń.

Na posiedzeniach Prezydium rozważano wszystkie ważniejsze poczynania biura Stowarzyszenia, zarówno w zakresie organizacji budownictwa oraz eksploatacji budów, jak i wewnętrznego ustroju biura Stowarzyszenia i jego prac. Ponadto Prezydium otrzymywało stale do wiadomości, wzg. aprobaty sprawozdania Dyrektora z ważniejszych bieżących czynności biura, stanu budów, kosztów ich, stanu zamieszkania i t. d.

Sprawami, którym Prezydium poświęcało specjalną uwagę, było przygotowanie wszelkich wniosków na Radę Zarządzającą, jak przepisy dla organów Zakładów w zakresie prowadzenia budownictwa i eksploatacji domów, warunki obowiązujące przedsiębiorców przy wykonywaniu budów, preliminarze budżetowe, wnioski o reorganizacji Stowarzyszenia, wreszcie jego likwidacji.

III. PRACE BIURA STOWARZYSZENIA.

Wytyczne organizacji biura.

Naczelną zasadą Stowarzyszenia było: osiągnięcie możliwie niskich kosztów budowy przy zapewnieniu przyszłym lokatorom, w granicach możliwości, maximum warunków zdrowotnych.

Działalność Stowarzyszenia ustalona była na okres lat 5-ciu; odpowiednio do tego wytknięto też system pracy: oparto się na własnym biurze architektonicznym, a nie na korzystaniu z istniejących pracowni architektonicznych, doraźnie tylko i na pewien okres czasu związanych z pracami Stowarzyszenia.

Organizacja działu technicznego oparta została na skoordynowanej pracy zespołowej, przyczem stopniowo uzupełniano biuro zawodowcami z działu instalacyjnego. Dało to możliwość w szerszym zakresie prowadzenia prac nad typami mieszkań i normalizacją części składowych oraz stałej analizy osiągniętych wyników dla uzyskania racjonalnej budowy przy najniższych jej kosztach, uzyskując niskie w stosunku do jakości prac koszty opracowania planów.

Organizacja biura ustaloną została w miarę rozwoju prac jak następuje:

- 1) Dział administracyjny: sekretariat, kasa i księgowość, registratura i archiwum.
- 2) Dział techniczny:
 - A. Biuro architektoniczne: projekty i plany, konstrukcje, szczegóły budowy, kosztorysy.
 - B. Biuro instalacyjne: kanalizacja, wodociągi i gaz, ogrzewanie centralne, pralnie mechaniczne.
 - C. Kontrola budownictwa: kontrola prowadzenia i wykonania budów, kontrola kosztów budowy.

Sprawy związane z eksploatacją domów opracowywane były przez Dział administracyjny.

Dział administracyjny.

Poza załatwianiem czynności natury czysto organizacyjnej, dział administracyjny opracował:

- 1) przepisy określające tryb postępowania Zakładów przy prowadzeniu akcji budowlanej oraz przepisy obowiązujące dostawców i przedsiębiorców przy wykonywaniu robót;
- 2) zasady wynajmu mieszkań, w celu osiągnięcia pewności i stałości wpływów z czynszów, a zatem zabezpieczenia Zakładów w granicach możliwości przed ryzykiem akcji, która ze względu na charakter kapitałów w niej zaangażowanych była w pierwszym rzędzie akcją lokacyjną; ponadto przy opracowaniu tych przepisów dążono do zapewnienia wynajmu bardziej potrzebującym przy usunięciu dowolności w dysponowaniu mieszkaniami;
- 3) zasady kalkulacji czynszów, któraby zapewniała dochodowość niezbędną ze względów techniczno-ubezpieczeniowych, przy uwzględnieniu rezerwy zmniejszającej ryzyko konjunkturalne Zakładów w podjętej akcji;
- 4) przygotowano materiały do dyskusji nad udoskonaleniem form pracy, dotyczące budownictwa mieszkaniowego Z. U. S. oraz utrwalenie jej; jako wady organizacji Stowarzyszenia wysunięto:
 - a) wielostopniowość organizacyjną w decyzjach wykonania i kontroli;
 - b) trudność konsekwentnego i planowego prowadzenia akcji pod względem wyboru miejsc budów, przeznaczenia ich, jakości mieszkań i sposobu wykonania;
 - c) znaczną dekoncentrację przy budowie przez 7 Zakładów, powodującą prowadzenie akcji jednocześnie w wielu miejscowościach, a w stosunkowo niewielkich jednostkach;
 - d) niemożność stosowania w szerszym zakresie mechanizacji i normalizacji, mogących dać poważniejsze oszczędności przy wykonaniu budowli;
 - e) brak jednolitości eksploatacji domów oraz reasekuracji Zakładów;
 - f) zaabsorbowanie kierownictwa Zakładów czynnościami obcymi ich zadaniom zasadniczym.

Wysunięte postulaty nie znalazły wyrazu w dalszych pracach Stowarzyszenia wobec przerwania jego działalności w wyniku postępującej depresji gospodarczej, oraz trudności uzyskania dalszej pomocy przy finansowaniu akcji ze strony Państwowego Funduszu Rozbudowy Miast.

Dział techniczny.

Zakres prac technicznych Stowarzyszenia ograniczony był statutowo do opracowywania projektów i kosztorysów; wykonanie budowli i nadzór nad niem należały do 7-miu wchodzących w skład Stowarzyszenia Zakładów; jedynie inspekcja techniczna i finansowa zalecona by-

ła Stowarzyszeniu; zaznaczyć tu jednak należy, że obydwie zakłady śląskie (ZUPU w Król.-Hucie i Zakład Ubezpieczeń od Inwal.), przystępując do Stowarzyszenia, zastrzegły, iż same wykonywać będą prace związane z projektowaniem i kosztorysowaniem; domy zatem wzniesione przez te Zakłady w Katowicach i Król.-Hucie zostały wybudowane wg. ich własnych projektów.

Prace biura architektonicznego prowadzone były pod kierunkiem prof. arch. R. Świerczyńskiego przy udziale:

dla budowli I serji (rok budowy 1930/31)—arch. S. Brukalskiego, B. Lacherta, J. Kulkulskiego, J. Najmana, D. Olańskiego, R. Piotrowskiego i J. Szanajcy;

dla budowli II i III serji (lata budowy 1931/32 i 1932/33) — arch. R. Piotrowskiego, J. Szanajcy i bud. A. Kowalskiego, oraz częściowo arch. D. Olańskiego.

Jako zasadę przy opracowywaniu planów ustalono podanie ich w takiej formie, by uniknąć zarówno dowolności, jak i nieporozumień przy wykonaniu; w związku z tem, niezależnie od wykonywania możliwie szczegółowych planów w skali 1 : 100, rysunki robocze dla wszystkich budowli doręczano w skali 1 : 50. Ponadto wywarto duży nacisk na szczegółowe opracowanie rysunkowe wszelkich części składowych budowli, ustalając tą drogą szereg norm.

Dążono stale do przygotowania tych materiałów przed przetargiem na wykonanie budowy, by przedsiębiorca mógł dokładnie zapoznać się z zamierzoną robotą; udało się to osiągnąć już w drugim roku istnienia Stowarzyszenia z nielicznymi tylko odstępstwami.

Dział konstrukcji, początkowo pod kierunkiem inż. I. Domańskiego, a następnie inż. B. Bukowskiego, opracowywał obliczenia statyczne i rysunki konstrukcji, normalizację części konstrukcyjnych, analizę stropów ogniotrwałych i wreszcie ustalił warunki techniczne wykonywania robót żelazo - betonowych (patrz zał. Nr. 5).

Dział kosztorysów początkowo pod kierownictwem dyr. inż. A. Gravier'a, a następnie inż. D. Olańskiego, jako pierwsze zadanie wytknął sobie ustalenie warunków technicznych wykonywania budowli oraz sprecyzowanie brzmienia tekstu kosztorysów, które pozwoliłyby na uniknięcie nieporozumień interpretacyjnych, tak przy składaniu ofert i wykonaniu robót, jak i przy rozliczeniach z przedsiębiorcami.

Przy opracowywaniu kosztorysów stałym dążeniem Stowarzyszenia było oparcie ich na szczegółowych rysunkach wykonawczych; niestety uniemożliwiało to zbyt krótki okres czasu od chwili powzięcia decyzji o podjęciu danej budowy do chwili rozpoczęcia jej. Jako podkłady do kosztorysów służyły zatem z reguły projekty w skali 1 : 100, co z natury rzeczy doprowadzać musiało do rozbieżności między ilościami kosztorysowymi, a wykonywanymi.

Niezbędność ścisłego kontaktu w czasie projektowania pomiędzy architektem, a inżynierem instalatorem spowodowała, iż od pierwszych chwil istnienia Stowarzyszenia dążono do zorganizowania własnego biura projektów i kosztorysów urządzeń instalacyjnych. Początkowo prace te powierzano zawodowcom poza biurem (inż. L. Merkel), począwszy jednak od drugiego roku istnienia Stowarzyszenia wszystkie projekty urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych, gazowych, ogrzewalnych, pralni mechanicznych i t. p. wykonywane były w biurze Stowarzyszenia pod kierunkiem inż. J. Sadowskiego i I. Szmorlińskiego; jedynie projekty urządzeń elektrotechnicznych opracowywano poza biurem: roboty w tym dziale stanowiły zbyt szczupły obiekt, by pozwoliły na stałe zatrudnienie zawodowców. Natomiast Stowarzyszenie zajęło się sprawą anten radiowych, by wprowadzić pewien ład i spokój na dachach domów, a jednocześnie uniknąć niszczenia pokrycia dachów przez przygodnych instalatorów tych urządzeń.

Kontrola budowli.

W dziale kontroli wykonywania budowli prace Stowarzyszenia obejmowały:

- 1) opracowanie szczegółowych terminarzy wykonania robót, w formie harmonogramów;
- 2) udział w pracach komisji przetargowych, rozstrzygających o powierzaniu robót do wykonania;
- 3) śledzenie, na podstawie 2-tygodniowych sprawozdań schematycznych, postępu prac na budowach;

- 4) periodyczne odwiedzanie budów przez architektów Stowarzyszenia, oraz w miarę możliwości sprawdzanie wykonywania robót w wytwórniach, co dotyczyło zwłaszcza stolarszczyzny;
- 5) badanie specjalne budów, bądź ich części w razie potrzeby przez rzeczoznawców;
- 6) udział w odbiorach przez Zakłady Ubezpieczeń Społecznych wykonywanych robót, przyczem w kilku wypadkach cały materiał techniczny dla odnośnych komisji przygotowany był przez Stowarzyszenie;
- 7) kontrola rachunków ostatecznych z wykonanych budów.

Ilość pracowników.

Ilość pracowników zatrudnionych przez Stowarzyszenie wykazuje poniższe zestawienie zawierające podział na poszczególne działy, lata i miesiące.

Rok 1930	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Administracja	2	2	3	3	5	6	6	6	6	6	6	6
Dz. projektów	2	5	7	8	25	37	46	39	17	19	16	16
„ konstrukcji	—	—	—	—	—	9	11	8	7	2	—	1
„ kosztorysów	—	—	—	—	6	13	14	4	2	2	2	3
„ instalacyj	—	—	—	—	1	5	5	5	3	3	3	3
Kontrola	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	2	2
Usługa	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2
Razem	5	8	11	12	38	71	86	66	39	36	31	33
Rok 1931												
Administracja	6	6	6	6	6	6½	7	6½	6	5½	5	5
Dz. projektów	23	23	25	26	24	22	24	22	17½	17	16½	17
„ konstrukcji	3	3	3	3	2	2	4	4	3	2	2	2
„ kosztorysów	4	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4
„ instalacyj	3	3	3	3	4	4½	4½	4	4	4	4	4
Kontrola	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Usługa	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Razem	43	44	46	47	45	43	47½	44½	38½	36½	35½	36
Rok 1932												
Administracja	5	5	5	5	5	5	4½	4	4	4	4	4
Dz. projektów	17	17	19	19	7	7	2	3	3	3	3	2
„ konstrukcji	2	2	2	3	4	4	4	3	—	—	—	—
„ kosztorysów	5	6	6	5	5	3	2	1	1	1	1	1
„ instalacyj	4	4	4	4	4	3	3	3	1	1	1	1
Kontrola	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Usługa	2	2	2	2	2	2	3	1½	1	1	1	1
Razem	37	38	40	40	29	26	19½	17½	12	12	12	11
Rok 1933												
Administracja	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kontrola	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—
Usługa	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Razem	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	3	3
Rok 1934												
Administracja	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Usługa	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	3	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Ilość pracowników ulegała wahaniom w miarę nasilenia prac w okresie poprzedzającym rozpoczęcie budowy. Wyróżnia się tu zwłaszcza rok 1930: akcja rozpoczęta została z początkiem roku; aby nie stracić sezonu budowlanego, trzeba było uczynić duży wysiłek, by przygotować niezbędne materiały rysunkowe i kosztorysowe. W 2-ach latach następnych można było osiągnąć bardziej równomierny rozkład pracy, ponadto unikać prac w godzinach wieczorowych i nocnych, które przy opracowaniu I serji stanowiły 18% ogółu przepracowanych w dziale architektonicznym godzin.

Ilość przepracowanych pracowników - miesięcy wynosiła:

R o k	1930	1931	1932	1933	1934 3 m-ce	Razem
Dz. administracyjny . .	57	72	54	24	6	286,5
„ techniczny	361	411	221	30	—	1023
O g ó ł e m . .	418	483	275	54	6	1309,5
przeciętnie miesięcznie .	35	40	23	4,5	2	

Prace wykonane przez Stowarzyszenie.

W okresie lat 1930—1933 na skutek akcji Stowarzyszenia powstało w 11 miastach 19 grup domów, obejmujących 4414 lokali o łącznej liczbie 10534 izb.

Objętość łączna wzniesionych domów wynosi 1121206 m³.

Szczegółowe dane ilościowe oraz charakterystykę powstałych mieszkań zawierają załączone tablice Nr. 1, 2 i 3.

T A B L I C A 1

Ilość mieszkań wybudowanych przez Stowarzyszenie w latach 1930—1933

Miejscowość	I l o ś ć		I l o ś ć m i e s z k a ń							
	mieszkań	sklepów biur i t. p.	1	1½	2	2½	3	3½	4	4½
			i z b o w y c h							
Warszawa .	931	30	68	240	177	242	125	1	78	—
Łódź	490	17	69	39	112	100	108	—	62	—
Poznań . .	158	2	—	60	—	98	—	—	—	—
Gdynia . .	694	13	4	94	96	327	98	4	70	1
Toruń . . .	164	5	—	—	50	—	87	—	27	—
Lwów . . .	433	2	86	109	71	64	71	—	32	—
Kraków . .	238	4	1	57	13	9	158	—	—	—
Będzin . .	180	13	1	60	55	4	20	20	20	—
Sosnowiec .	545	6	24	104	165	121	113	8	10	—
Katowice .	249	—	—	6	—	16	169	16	29	13
Król. Huta	239	1	—	—	185	—	49	—	5	—
R a z e m	4321	93	253	769	924	981	998	49	333	14

TABLICA 2

Ilość izb w domach wzniesionych przez Stowarzyszenie

Miejscowość	Ilość izb		Razem
	w mieszkaniach	w sklepach biurach itp.	
Warszawa .	2077.5	80.0	2157.5
Łódź	1173.5	68.0	1241.5
Poznań . . .	335.0	4.0	339.0
Gdynia . . .	1747.0	38.0	1785.0
Toruń	469.0	7.0	476.0
Lwów	892.5	4.0	896.5
Kraków . . .	609.0	7.0	616.0
Będzin	421.0	41.0	462.9
Sosnowiec . .	1219.5	14.0	1233.5
Katowice . .	786.4	—	786.5
Król. Huta	537.0	3.0	540.0
R a z e m	10267.5	266.0	10533.5

We wszystkich domach wzniesionych przez Stowarzyszenie jest 4321 mieszkań zawierających 10267,5 izb, a zatem średnio na jedno mieszkanie wypada 2,38 izby.

TABLICA 3

Ilości m² powierzchni użytkowej i m³ obudowanej przestrzeni w domach wzniesionych przez Stowarzyszenie

Miejscowość	Ilość m ² pow. użytk. mieszkań, sklepów i biur	Ilość m ³ przestrzeni obudowanej	na 1 m ² pow. użyt. wypada m ³
Warszawa .	43357	230964	5.30
Łódź	24261	134172	5.50
Poznań . . .	6573	34364	5.20
Gdynia . . .	33913	182704	5.40
Toruń	9212	46850	5.10
Lwów	17078	94999	5.60
Kraków . . .	12484	64680	5.20
Będzin	9180	49732	5.50
Sosnowiec . .	23479	124278	5.30
Katowice . .	17854	98083	5.50
Król. Huta	12211	60380	5.00
R a z e m	209602	1121206	5.35

Ogólna ilość izb wynosi 10533,5 — zatem na 1 izbę wypada przeciętnie: ~ 20 m² powierzchni użytkowej
 ~ 107 m³ pełnej kubatury.

Koszt łączny budowy domów wynosi 58752149,10 zł. (bez kosztów nabycia i uzbrojenia placów), koszt placów wraz z ich uzbrojeniem dla domów powyższych wynosił 5683512 zł., stanowiąc przeciętnie 9,7% kosztów budowy. Przerwanie zatem akcji budowlanej Z. U. S. po 3 latach jej istnienia ograniczyło pierwotne zamierzenia do niespełna 50%. Kwota powyższa obejmuje także domy na Śląsku, których koszt wynosił zł. 8067751,56.

Koszty prac Stowarzyszenia.

Koszty prac Stowarzyszenia podaje poniższe zestawienie, w którym koszty projektów prócz wydatków bezpośrednio na nie poniesionych obciążono również 80% wydatków na lokal i jego utrzymanie oraz wydatków kancelaryjnych.

	r. 1930	r. 1931	r. 1932	r. 1933/1934	R a z e m
Wydatki na administr. kontrolę techn. i finans.	134.546,03	159.734,04	117.023,97	52.870,—	464.174,04
Wydatki na projekty .	383.238,—	376.932,—	236.066,—	—	996.236,—
O g ó ł e m . .	517.784,03	536.666,04	353.089,97	52.870,—	1460.410,04

Szereg wykonanych prac na skutek przerwania akcji nie został wykorzystany; koszt sporządzenia odnośnych szkiców i projektów ustalony został przez Radę Nadzorczą w dniu 17.X. 1932 r. na zł. 161992, rzeczywisty zatem koszt projektów, kosztorysów, rysunków wykonawczych tak dla robót budowlanych, jak i instalacyjnych wzniesionych budowli wynosi zł. 834.224. W stosunku do kosztu domów (bez Śląska, gdzie projekty były wykonane poza Stowarzyszeniem) stanowi to 1,687%, a w stosunku do 1 m² budowy 0,90 zł. Koszt procentowy jest wyższym od norm ustalonych przez b. Ministerstwo Robót Publicznych, według których w danym

wypadku, przy uwzględnieniu budynków powtarzających się, wynosiłby około 1,5%; nie do-
 sięga natomiast stawki ustalonej przez Magistrat m. Warszawy; od norm Delegacji Architek-
 tów Polskich jest około 2,5 razy niższym.

Zważyć tu jednak należy zarówno sposób przygotowania prac przez Stowarzyszenie
 (b. szczegółowe plany robocze ze wszelkimi detalami), jak i szereg świadczeń, które nor-
 mami objęte nie są (wyjazdy dla zapoznania się z placami, 5 — 6 egzemplarzy planów, wszel-
 kie przeróbki planów na żądanie Zakładów, ekspertyzy przez wybitnych zawodowców, prace
 o charakterze badawczo normatywnym i t. p.).

Koszt wydatków administracyjnych łącznie z kontrolą techniczną i finansową stanowił
 w stosunku do kosztów budowy 0,808%, obciążając koszt 1 m³ kwotą 0,41 zł.

Łączny koszt Stowarzyszenia wyniósł:	w stosunku do kosztów budowy	2,495 ‰
	„ „ 1 m ³ „	1,31 zł.

